

Mötesdeltagare!

Vi har glädjen att som gäst vid vår demonstration hälsa Hector Oqueli från den demokratiska fronten i El Salvador. I hans hemland förtrycks och förföljs människorna.

En amerikansk besökare i Centralamerika skrev nyligen: Runt Aguilares, en dammig liten stad någon timmes bilfärd från San Salvador, har man ett talesätt. Det lyder: Om Kristus landade på El Salvadors nya internationella flygplats, skulle han bli arresterad innan han nådde fram till Aguilares.

Och om efterfrågningar gjordes rörande Messias försvinnande, skulle myndigheterna rapportera att det inte fanns några uppgifter om att någon med namnet Kristus, Jesus, ens hade passerat tullen.

En medlem av den styrande juntan skulle förklara att den försvunne utan tvekan hade använt ett falsk pass för att ta sig in i landet illegalt, tillsammans med

alla andra kommunister, jesuiter och sandinister som var ute för att störa utvecklingen i El Salvador, och sålunda satte i fara USA:s strategiska intressen i Centralamerika och, naturligtvis, sökte undergräva hela den fria världen.

Internationella Röda Korset skulle avsluta sin dossier, USA:s utrikesdepartement skulle förklara sig tillfreds med juntans rapport. Först senare skulle kroppen hittas, under en icke färdigbyggd motorväg eller på parkeringsplatsen bakom ett av Kentucky Fried Chicken's gatukök i huvudstaden.

Så säger man i Aguilares. Och det uttrycker vardagens realiteter i El Salvador. När du går till sängs på kvällen vet du inte om morgonljuset skall avslöja det lemlästade liket av din granne, din bästa vän eller kanske dig själv och din familj.

El Salvador är ett exempel på hur ett helt folk utsätts för terror av sin egen regering därför att folket inte längre finner sig i de skriande sociala orättvisorna, därför att de vänder sig mot förtryck och fattigdom. I denna kamp har de allt stöd av den svenska arbetarrörelsen.

På många håll i världen kräver människor sin rätt att själva få bestämma, sin rätt till drägliga levnadsvillkor. Det sker i Polen och Afghanistan, över

hela Latinamerika, i generalernas Turkiet. Överallt kränks människors mänskliga rättigheter. Det är en djupt illavarslande utveckling i världen att stormakterna allt mer betraktar skeendet i enskilda länder som ett led i kampen mellan öst och väst, ur strategisk och militär synvinkel. Det betyder nästan alltid att enskilda människors rättigheter kommer i kläm, att deras drömmar och framtidsförhoppningar krossas. Den ökande militäriseringen i världen är över huvud ett fruktansvärt hot.

Numera är det inte många som fruktar eller hoppas på världsrevolutionen. Inte heller är det många som drömmer om ett kapitalistiskt lyckorike. Däremot fruktar nästan alla människor den väldiga militära styrka som skapats för att skydda dessa system. Denna militära styrka kan utlösas genom ett misstag, ett missförstånd, en lokal konflikt någonstans i världen.

Världen har inte råd med en ny kapprustning. Upprustningen ökar osäkerheten i världen till oacceptabla nivåer. Det är ett livsvillkor att vi nu snarast får till stånd ett nytt tänkande, att förnuftet tillåts råda, att vägen mot nedrustning nu påbörjas.

Åtminstone något av de enorma resurser som nu slängs ut på vapen borde i stället användas för att minska de nu ökande klyftorna mellan rika och fattiga länder, som också utgör ett hot mot hela vår civilisations överlevnad.

Den svenska arbetarrörelsen har alltid aktivt tagit del i det internationella fredsarbetet. I dag behöver det arbetet bedrivas intensivare än någonsin.

Därför demonstrerar vi i dag för fred och nedrustning.

Vi demonstrerar för solidaritet med de fattiga folken.

Vi demonstrerar för alla människors frihet från förtryck och sociala orättvisor, för alla folks rätt att själva bestämma över sina öden utan yttre inblandning.

x x x

Minns ni i fjol, den 1 maj 1980? Jag minns den väl. Vi reste igenom ett då vårfagert Sverige till Malmö och Helsingborg, och upp igen genom ett tystnadens landskap. Ty då hade arbetsgivarnas jättelockout brutit ut. Sverige stod stilla. Det var den största arbetskonflikten sedan 1909. Nu skulle arbetarna än en gång besegras av de ekonomiskt mäktiga. Men Sveriges fackligt organiserade arbetare visade att det hade hänt någonting på dessa 70 år. De lät sig icke besegras. Kampen gällde enkla vardagliga ting, fördelningen av produktionsresultatet, rätten att bestämma över sina villkor, känslan av rättvisa. Kronor och ören, köpkraft. Det är viktigt nog, men kampen gällde också någonting därutöver - det var en

fråga om självförtroende och självtillit, att inte låta sig hunsas av de mäktiga. Det gällde rättfärdighet.

Efter 14 dagar gav arbetsgivarna i realiteten upp.

Den 1 maj 1981 har föregåtts av invecklade politiska turer, av tekniska resonemang i skattefrågor, av ett taktiskt spel mellan de borgerliga partierna.

I grunden gäller kampen samma sak som 1980. Ty bakom alla teknikens och taktikens slöjor gäller skattefrågan någonting så vardagligt som fördelningen av köpkraft, rätten att förfoga över produktionsresultatet.

I början av året slöt Landsorganisationen ett tvåårsavtal. Från alla håll prisades den fackliga arbetarrörelsen för sin ansvarskänsla, sin klokhet och sitt förnuft. Det är ett ganska magert avtal, men landets förstörda ekonomi tål icke mer. Inom ett dygn efter att löntagarna visat detta ansvar förklarade den borgerliga regeringen att den skulle höja skatten, genom bland annat försämrade reseavdrag, och stimulera den svenska ekonomin genom att sänka marginalsatterna.

I mars konkretiserade regeringen dessa tankar i ett skatteförslag som innebär skattehöjningar 1982 för alla inkomsttagare som tjänar mindre än 120.000 kronor och skattesänkningar för dem som tjänar mer än 120.000 kronor.

Över treårsperioden ville de höja skatten för alla som tjänar upp till 100.000 kronor, sänka skatten för dem som tjänar mer.

Detta betyder helt enkelt att människor med inkomster på 70.000 kronor, genom skattehöjningar på över 1.000 kronor, skulle arbeta ihop till skattesänkningar på 20-, 30-, 40.000 kronor om året till de verkliga höginkomsttagarna.

Motiveringen var att stimulera arbetsviljan.

Det var för oss mycket svårt att förstå varför den som har låga inkomster kommer att arbeta mer om han eller hon får högre skatt, medan de som har höga inkomster arbetar mer om de får lägre skatt.

Vi tyckte det skorrade utomordentligt falskt att se alla dessa höginkomsttagare tala om att nu måste vi ta på oss uppoffringar, nu måste vi stå skuldra vid skuldra för att lyfta landet ur den ekonomiska krisen, medan de för den egna gruppens del begärde gigantiska skattesänkningar.

Framför allt upplevde vi det som synnerligen orättfärdigt att i samma ögonblick som de fackliga organisationerna var bundna av ett tvåårsavtal, skulle man dela ut väldiga skattesänkningar till höginkomsttagare utan någon motprestation.

Därför reste socialdemokratin ett bestämt motstånd.

I grunden gäller striden precis detsamma som i fjol: Fördelningen av produktionsresultatet, rätten att bestämma över sina villkor, känslan av rättvisa och rättfärdighet i samhället som helhet.

Skillnaden är att det denna gång har varit den politiska grenen av arbetarrörelsen som stått i främsta ledet i striden. Men bättre exempel kan man knappast finna på den nära samhörigheten och det ofrånkomligen nödvändiga samarbetet mellan socialdemokratin och fackföreningsrörelsen, mellan den politiska och den fackliga grenen av arbetarrörelsen.

Nu har vi under några veckor diskuterat med den borgerliga regeringen.

Vi har enligt vår mening uppnått betydelsefulla resultat.

För det första har vi lyckats avvärja ett dåligt och djupt orättfärdigt skatteförslag som regeringen utarbetat med moderaterna som primus motor.

För det andra har vi kunnat lägga en god grund för en genomgripande skattereform från och med 1983.

En skattereform måste baseras på principen om skatt efter bärkraft och vara ansvarsfullt finansierad. Skattepolitiken bör utformas så att den uppmuntrar arbete, produktiva insatser och sparande och bekämpa inflation, spekulation och skattefusk. Så står det i överenskommelsen.

Det står också att skattereformen bör innefatta en rad åtgärder som genomförs samtidigt och samordnat. Det sker i fem punkter.

Marginalskatterna sänks så att de uppgår till högst 50 procent för huvuddelen av heltidsarbetande inkomsttagare.

Samtidigt begränsas rätten att göra s.k. underskottsavdrag så att skatteminskningen blir högst 50 procent av avdragsbeloppet.

Indexregleringen av skatten ersätts av en annan form av inflationsskydd.

Skattereformen finansieras i sin helhet genom arbetsgivareavgifter eller produktionsfaktorskatt.

Kampen mot skattefusk och skatteflykt skärps.

Det stämmer med socialdemokratiska förslag i riksdagen.
Det stämmer med grundtankarna i vårt rådslag om

skatterna som i vinter diskuterats av tiotusentals människor. Skattereformen stämmer också med de förslag som fackföreningsrörelsen och socialdemokratin arbetar med inför sina kongresser.

Därför säger vi utan omsvep att denna överenskommelse är en god grund för det fortsatta arbetet med en skattereform.

Moderaterna har gått hårt emot denna överenskommelse.

De ville med sitt skatteförslag vrida klockan tillbaka.

När detta misslyckas förefaller det som om moderaterna i vredesmod kommer att bryta upp från regeringen. Deras svenska variant av de rikas revolt mot de fattiga kom av sig.

Regeringen faller sönder i ett läge där landet präglas av en svår ekonomisk och politisk kris. Sverige befinner sig verkligen i mycket stora svårigheter.

Den ekonomiska krisen förvärras för varje månad. Ni minns kanske hur de borgerliga partierna inför 1979 års val förklarade att de hade fört landet ur krisen; problemen var i stort sett lösta, nu kunde man lova sänkta skatter och flera reformer.

Dagen efter valet återkom krisen. Den börjar nu slå allt hårdare i människornas vardag - genom högre

livsmedelspriser, höjda hyror, ökad arbetslöshet, urholkade reallöner och minskad välfärd.

Ändå är det så att krisen hittills främst drabbat samhället genom att statsfinanserna urholkats, det kollektiva sparandet raserats och utlandsskulden växt.

Redan i år är bara räntan på våra utlandslån av samma storleksordning som hela den svenska personbilsexporten. Nästa år kostar räntan på utlandslånen lika mycket som vi tjänar på exporten av järn och stål.

När den socialdemokratiska regeringen avgick 1976 hade vi god ordning och balans i statens affärer. Nu finns det inte något land i Europa som har tillnärmelsevis så usla statsfinanser som Sverige. Snart är räntan på statsskulden lika stor som utgifterna för alla folkpensioner.

I förrgår lade regeringen fram ett dokument, den s.k. kompletteringspropositionen, som visar att den svenska ekonomin fortsätter att utvecklas i allt mer negativ riktning.

Det framgår av regeringsdokumentet att arbetslösheten i år obönhörligt ökar som en följd av den ekonomiska politik som förts. Arbetslösheten beräknas i genomsnitt uppgå till 150.000 personer 1981. Detta skulle

innebära att den mot slutet av året kommer att vara uppe i ca 200.000 personer om man inte sätter in motåtgärder.

Budgetunderskottet fortsätter att öka. För budgetåret 1981/82 beräknas det uppgå till 75 miljarder kronor. Det är 7.000 miljoner kronor mer än vad regeringen räknade med så sent som i januari.

Inflationen visar inga tecken på att avta. Prisökningarna uppgår nu till 14 procent. Allt talar för att det inte längre går att klara den prisklausul som finns inskriven i det preliminära avtalet mellan LO och SAF.

Produktion och investeringar fortsätter att vika. Även 1981 kommer att präglas av sjunkande reallöner på ca 4 procent. Utlandsupplåningen beräknas bli lika stor som 1980.

Vi socialdemokrater nödgas än en gång konstatera att regeringen står handfallen inför de svårigheter som tornar upp sig.

Regeringen har nästan inga kommentarer till den arbetslöshet som nu håller på att växa fram. Regeringen står helt utan politik när det gäller att bekämpa inflationen. Regeringen har tappat kontrollen över budgetutvecklingen.

Den s.k. kompletteringspropositionen blir därför något av ett monument över fem års misslyckad borgerlig ekonomisk politik.

Det är moderaterna som haft huvudansvaret för denna ekonomiska politik. Denna av moderaterna präglade ekonomiska politik har fört vårt land in i den svåraste ekonomiska krisen på 50 år. Innerst inne och trots allt sitt högmod vet moderaterna att de har misslyckats, att de inte har en chans att reda upp den ekonomiska situationen före 1982 års val. När de nu tycks vilja lämna regeringen sker det, utöver alla andra skäl, också enligt den gamla principen att det är bättre fly än illa fäkta.

Samtidigt med den ekonomiska krisen upplever vi en politisk kris.

I snart fem år har de tre borgerliga partierna haft majoriteten i Sveriges riksdag. Om man bortser från det folkpartistiska mellanspelet har de tre partierna regerat tillsammans. De har emellertid icke förmått ge landet en politisk ledning. De har förlamats av inre splittring och ständiga gräl inför offentligheten och i hemliga rum. Den senaste tidens händelser är kulmen på en lång process av sönderfall. De borgerliga partierna har hittills bara kunnat enas om en hård och oförsonlig blockpolitik riktad mot arbetarrörelsen.

Chefredaktören i Söderhamnskuriren, Sören Thunell, skrev häromdagen i en ledare att "väljarna är innerligt trötta på käbbel och konfrontationspolitik. De vill se samarbete och konkreta resultat i politiken. Moderaterna representerar motsatsen till allt detta. De vill ha gräl och konfrontation. De eftersträvar hårda motsättningar i samhället. De är långt mindre intresserade av praktiska resultat än av att hata arbetarrörelsen och att sprida ett budskap som är lika extremt som orealistiskt."

Sören Thunell drar följande lärdom för framtiden: "Borgerliga trepartiregeringar kan bara fungera om en oförsonlig blockpolitik upprätthålls. Deras existens förutsätter att arbetarrörelsen, halva nationen, förödmjukas och utestängs från allt politiskt inflytande."

Resultatet av denna borgerliga blockpolitik är dåligt för landet, dåligt för de enskilda medborgarna.

Jag är övertygad om att de senaste veckornas politiska händelser tårt hårt på folks tålamod. De upplever det som ett politiskt schackrande mellan de borgerliga partierna som är djupt olustigt. För oss socialdemokrater har det varit viktigt att stå helt vid sidan av detta taktikspel och helt hålla oss till sakfrågan. Dessvärre har spelet ännu inte helt upphört. Ända fram till måndag kommer de borgerliga partiledarna att fortsätta att ställa frågor till varandra.

Vårt råd i detta läge är: Upplös trepartiregeringen. Det går rykten om att för det fall att moderaterna avgår, kommer återstoden av regeringen att sitta kvar som om ingenting har hänt. Det vore oklokt. Det finns en klar majoritet i riksdagen som anser att om ett parti i en koalitionsregering lämnar regeringen, måste hela regeringen avgå. Thorbjörn Fälldin borde begagna helgen att besinna att det nog inte vore särskilt lyckligt att till alla andra konflikter i det svenska samhället, också lägga en konstitutionell konflikt mellan regeringschefen och riksdagsmajoriteten.

Vidare: Skrota blockpolitiken, den för bara olycka med sig. Jag tycker faktiskt att skatteöverenskommelsen kan skapa förhoppningar om bredare lösningar i Sveriges riksdag.

Det torde dessutom bli ytterligt svårt att finna en lösning på den politiska krisen i Sverige utan att medborgarna i ett allmänt val får tillfälle att ge sin mening tillkänna om politikens inriktning. Därför utlys nyval.

Låt mig sammanfatta det parlamentariska läget.

Den borgerliga trepartiregeringen är förbrukad. Den bör i sitt eget och framför allt i landets intresse avgå. Jag har svårt att förstå varför man så länge fördröjer den oundvikliga processen.

Hela regeringen bör inlämna sin avskedsansökan. Eftersom en majoritet i riksdagen anser att parlamentarismen kräver detta, är det oklokt att utlösa en konflikt som ytterligare förlänger krisen.

Det ter sig rimligt att vi försöker lösa den politiska krisen genom att i ett allmänt val höra efter vad medborgarna tycker. Låt väljarna bestämma vilken regering landet nu skall ha!

Det finns ingen viktigare uppgift denna 1 maj än att ge uttryck för den svenska arbetarrörelsens beslutssamma vilja att föra Sverige ur den ekonomiska och politiska krisen, att ta ansvar för landet.

Vi måste också kunna anvisa de vägar som skall föra oss ur krisen.

Hörnstenarna i ett sådant program kan vi lägga fast.

För det första: Vi skall arbeta oss ur krisen. Om vi skall återställa balansen i ekonomin - få bort de gigantiska underskotten - utan massarbetslöshet och raserad social välfärd, finns bara en möjlighet. Vi måste satsa så mycket vi orkar och förmår på produktion och sysselsättning.

Öka bostadsbyggandet - det ger jobb både åt byggnadsarbetare och i en rad industrier. Det kan hjälpa till att mildra den bostadsbrist som börjar bli allt mer kännbar på sina håll.

Trygga skogsindustrins råvaruförsörjning - vi förlorar miljarder i exportintäkter på grund av en för liten avverkning i våra skogar. För en kraftfull energipolitik. Det ger både minskad oljeimport, nya jobb och kanske nya exportmöjligheter när vi utvecklar den nya energitekniken.

Forma en industripolitik som ger stimulans till forskning och utveckling och till industriinvesteringarna och där vi tar till vara de utvecklingsmöjligheter som finns i svensk industri.

Genomför löntagarfonder för att trygga framtidens kapitalbildning i demokratiska former.

För det andra: Slå vakt om en rättvis fördelning. Vi får aldrig falla undan för egoismens och hänsynslöshetens profeter. Om inte arbetarrörelsen värnar de svaga i samhället, så kommer ingen annan att göra det. När vi ser ute i världen hur ungdomsarbetslösheten breder ut sig, hur lätt man i snålhetens tid glömmer de gamlas och de handikappades berättigade krav, hur man glömmer att barnen är vår framtid och

att de alla behöver en god omsorg, hur lätt man sviker jämställdheten, då inser man hur viktigt det är att vi i praktisk gärning upprätthåller medmännisklighetens och solidaritetens principer.

För det tredje: Bekämpa inflationen. Sedan hösten 1976 har priserna stigit med 60 procent. En så kraftig inflation skadar samhällsekonomin.

Inflationen ökar klyftorna i samhället. Den gynnar de som redan har och missgynnar småsparare och de egendomslösa. Inflationen gör det lönsammare att spekulera än att satsa på produktiva investeringar. Inflationen försvårar den sociala bostadspolitiken och förstör skattesystemet. Vi har ett omfattande program mot inflationen som vi vill genomföra i regeringsställning.

För det fjärde: Vi måste hålla tillbaka den privata konsumtionen och slå vakt om den offentliga sektorn genom en sträng hushållning med knappa resurser.

Som land går vi back med ca 20 miljarder kronor. Statens budgetunderskott blir nästa år ca 75 miljarder. Det tillåter inga utsvävningar eller löften om en bekymmersfri framtid.

Vi tror inte att lösningen på våra problem ligger i att radera den gemensamma sektorn. Vi har byggt ut den gemensamma sektorn i det här landet på grundval av en enkel princip som först av alla Gustav Möller formulerade.

Alla barn skall ha rätt till en god utbildning. Alla människor skall ha rätt till en god sjukvård, till en bra bostad.

Det skall inte vara plånbokens tjocklek som avgör dessa ting.

Det är en fin princip. Den skall vi hålla fast vid. Vi kommer att behöva den gemensamma verksamheten även framöver till människornas bästa.

Men det är viktigt att vi gör klart för människorna att stramhet, återhållsamhet - både med privat konsumtion och offentliga medel - är en nödvändighet om vi någonsin skall komma till rätta med Sveriges ekonomi.

Så är vårt ansvar stort.

Arbetarrörelsen måste ta huvudansvaret för att föra Sverige ur krisen.

Det finns ingen annan som kan göra det.

Vi är beredda att ta det ansvaret med bevarad framtidstro och på grundval av de idéer om solidaritet och gemenskap som alltid väglett vår rörelse.